

EL SUBJUNTIU EN CATALÀ

© Andreu Bauçà i Sastre, Universitat Carolina de Praga 2005

(I) FORMACIÓ

1) Temps simples

- 1.1) Present
- 1.2) Pretèrit imperfecte

2) Temps composts

- 2.1) Pretèrit perfecte
- 2.2) Pretèrit plusquamperfecte

(II) ÚS I SIGNIFICAT

1) Modes verbals en català

2) Introducció: Distincions indicatiu-subjuntiu

- 2.1) Contingut
- 2.2) Forma

3) Subjuntiu a partir del significat del verb (contingut)

- 3.1) Potencial
- 3.2) Optatiu

4) Subjuntiu a partir de la forma sintàctica

- 4.1) Oracions subordinades substantives
- 4.2) Oracions condicionals
- 4.3) Oracions concessives
- 4.4) Oracions finals
- 4.5) Oracions subordinades temporals
- 4.6) Oracions modals
- 4.7) Oracions volitives

5) Usos dels temps de subjuntiu

- 5.1) Present
- 5.2) Pretèrit imperfecte
- 5.3) Pretèrit perfecte
- 5.4) Pretèrit plusquamperfecte

(III) ANNEX

- 1) Correlacions verbals en oracions compostes: *Consecutio temporum*
- 2) Comparació amb el castellà

(I) FORMACIÓ

1) TEMPS SIMPLES

1.1) PRESENT DE SUBJUNTIU

1a/2a conj.

- i
- is
- i
- em
- eu
- in

3a conj.

Pura

- i
- is
- i
- im
- iu
- in

Incoativa

- eixi
- eixis
- eixi
- im
- iu
- eixin

Exemples: *parli, temi, bati, senti, pateixi*

Irregularitats

1) Verb *fer*: *faci, facis, faci, fem, feu, facin*

2) Velar sonora (**gu**):

2.1) Acabats en **-dre**: *atengui*

2.2) Acabats en **-er**: *pugui*

2.3) Acabats en **-ure**: *clogui, rigui, cregui, begui, escrigui*

2.4) Irregulars: *pugui, sigui, caigui, dugui, vingui, tingui, vulgui, estigui, digui*

3) Velar sorda (**qu**): *visqui*

4) Verbs palatalitzats: *vagi, vegi*

1.2) PRETÈRIT IMPERFET DE SUBJUNTIU

1a/2a conj.

- és
- essis
- és
- éssim
- éssiu
- essin

3a conj.

- ís
- issis
- ís
- íssim
- íssiu
- issin

Exemples: *parlés, temés, batés, sentís, patís*

Irregularitats

1) Verb *ser*: *fos, fossis, fos, fóssim, fóssiu, fossin*

2) Velar sonora (**gu**):

2.1) Acabats en **-dre**: *atengués*

2.2) Acabats en **-er**: *corregués, coneigués*

2.3) Acabats en **-ure**: *clogués, rigués, begués, cregués, escrigués (escrivís)*

2.4) Irregulars: *tingués, vingués, pogués, dugués, volgués, caigués, hagués, estigués, digués*

3) Velar sorda (**qu**): *visqués, cresqués (creixés)*

Nota: Els verbs amb velar sorda/sonora tenen normalment **-k** a la primera persona del present d'indicatiu (*atenc, conec, cloc, ric, bec, etc.*).

Esquema: Present indicatiu **-k** ~ present subjuntiu **-k** ~ imperfet subjuntiu **-k**

2) TEMPS COMPOSTOS

2.1) PRETÈRIT PERFET DE SUBJUNTIU

hagi

hagis

hagi

hàgim (haguem)

+

participi passat

hàgiu (hagueu)

hagin

Exemples: *hagi vist, hagis dit, hagi comprat, hàgim anat, hàgiu esperat, hagin trobat*

2.2) PRETÈRIT PLUSQUAMPERFET DE SUBJUNTIU

hagués

haguéssis

hagués

haguéssim

+

participi passat

haguéssiu

haguéssin

Exemples: *hagués vist, haguéssis dit, hagués comprat, haguéssim anat, haguéssiu esperat, haguéssin trobat*

(II) SIGNIFICAT I ÚS

1) MODES VERBALS EN CATALÀ

- 1.1) **Indicatiu** (realitat)
- 1.2) **Subjuntiu** (irrealitat)
- 1.3) **Imperatiu** (ordres)

2) INTRODUCCIÓ: DISTINCIONS INDICATIU-SUBJUNTIU

2.1) CONTINGUT (visió personal del parlant)

- 1) El mode **indicatiu** es fa servir quan concebem l'acció verbal com alguna cosa amb existència objectiva, independentment del temps (present, passat, futur) en el qual aquella acció es realitza.
- 2) El mode **subjuntiu**, en canvi, apareix quan l'acció verbal només té existència en el pensament de qui formula l'acció verbal, sense que aquesta correspongui a la realitat exterior (per tal com expressa allò que només es veu com a possible, dubtós, desitjat, etc.)

Exemples:

- 1a *S'examinaran demà*
- 1b *És possible que s'examinin demà*

- 2a *Tots han firmat el document*
- 2b *Dubto que tots hagin firmat el document*

- 3a *Avui comencen les obres*
- 3b *Desitgem que comencin les obres*

Les solucions a dels exemples 1 a 3 representen oracions reals (1a és pensada com a real, encara que no es realitzarà fins demà; les altres dues són ja accions efectives).

Les accions expressades en les solucions b d'aquests mateixos exemples no existeixen, són concebudes com a possibles, dubtoses o desitjades.

2.2)FORMA (fórmula gramatical escollida pel parlant)

Exemples:

- 1a *Per això es va produir l'accident*
- 1b *D'aquí que es produís l'accident*

- 2a *Per aquest motiu no responien*
- 2b *D'aquí que no responguessin*

En 1 i 2, el fet, ben real per cert, sempre és el mateix en cada cas: "l'accident es va produir per aquest motiu" o "no responien per aquest motiu"

3a *Si alguna vegada et pregunta res,...*

3b *Mai que et preguntis res,...*

En 3 podem veure que hi ha un subjuntiu per raó del clisé sintàctic usat, que modifica la forma del missatge, però no n'altera el contingut.

El subjuntiu implica almenys subordinació gramatical a un verb principal (la mateixa etimologia del mot, que és el llatí *sub-junctum*, en dóna raó, i així és en la majoria de casos). Però tampoc no es pot generalitzar, car no manquen construccions d'oracions independents en mode subjuntiu.

3) SUBJUNTIU A PARTIR DEL SIGNIFICAT DEL VERB (CONTINGUT)

3.1) SUBJUNTIU POTENCIAL

És propi de l'oració quan el verb de l'oració principal denota:

- 1) Dubte o desconeixença
- 2) Temor
- 3) Estat emotiu
- 4) Possibilitat i probabilitat

1) Dubte o desconeixença

Exemples:

Els socis antics dubten que els nous companys comprenguin la situació

Em malflor que s'oposin a la compra

No sé que estiguin decidits a fer-ho

Sospito que estiguin decidits a fer-ho

(compareu-les amb les següents frases, que denoten seguretat del parlant en el seu enunciat i, per tant, utilitzen l'indicatiu)

Asseguraria que estan decidits a fer-ho

Sé que estan decidits a fer-ho

Sé que no estan decidits a fer-ho

Penso que estan decidits a fer-ho

2) Temor

2.1) Oració principal afirmativa (quan la substantiva que en depèn és també afirmativa)

El fenomen gramatical més notable d'aquestes construccions és la presència de l'adverbi *NO* (no negatiu, sinó només formal), sempre que el verb hi vagi en mode subjuntiu.

També es pot utilitzar sense NO, amb el mateix significat.

Si l'acció del verb de temor (o principal) va en present, la del verb subordinat (que expressa la cosa temuda) va:

- a) En present de subjuntiu, amb NO i sense NO
- b) En futur d'indicatiu

Si l'acció de témer va en un temps de passat, el verb subordinat va:

- a) En imperfet de subjuntiu, amb NO i sense NO
- b) En condicional

Exemples:

***Temen que el nen no es desperti/(0) es desperti/(0) es despertarà
Tenen por que els veïns no ho contin tot/(0) ho contin tot/(0) ho contarán tot***

***Temien que el nen no es despertés/(0) es despertés/(0) es despertaria
Tenien por que els veïns no ho contessin tot/(0) ho contessin tot/(0) ho contarien tot***

2.2) Oració principal afirmativa (quan la substantiva que en depèn és negativa)

Si la "cosa temuda" té significat negatiu, la norma es redueix al futur d'indicatiu precedit de l'adverbi NO (en present) i al condicional, també precedit de NO (en passat).

Exemples:

***Tinc por que els veïns no ho contarán tot
Temien que el nen no es despertaria***

2.3) Oració principal negativa

Quan l'oració principal (de temor) és negativa, la subordinada afirmativa no pot portar en cap cas l'adverbi NO (és a dir, ja no hi ha opció NO/0). Per tant, si l'oració subordinada és afirmativa, va sense NO (1a i 1b) i si és negativa, va amb NO (2a i 2b).

Exemples:

- 1a ***No tinc por que els veïns ho contin tot***
- 1b ***No temien que el nen es despertés***
- 2a ***No tinc por que els veïns no ho contin tot***
- 2b ***No temien que el nen no es despertés***

3) Estat emotiu

3.1) Quan el verb de significació emotiva introdueix una oració subordinada referida a fets que no ens consta que siguin reals

Exemples:

Lamentaré que facin pública la nota (“si la hi fan”)
S’espantaria que vinguessin a veure’l (“si venien”)
Em sabia greu que s’enfadés (“si s’enfadava”)

3.2) Quan el verb de significació emotiva introdueix una oració subordinada referida a fets reals i existents

Si són en passat, la subordinada va en imperfet de subjuntiu

Exemples:

Lamento que facin pública la nota (“la hi fan”)
Vaig lamentar que fessin pública la nota (“la hi fan”)
S’espanta que vinguin a veure’l (“vénen”)
S’espantava que el vinguessin a veure (“venien”)
Em sap greu que s’enfadi (“s’enfada”)
Em va saber greu que s’enfadés (“es va enfadar”)

OBSERVACIONS:

1) Quan les oracions principal i subordinada tenen el mateix subjecte, l’infinitiu substitueix el subjuntiu que aquesta hauria de dur.

Exemples:

Lamento (de) fer pública la nota (“la hi faig jo”) (i no “lamento que faci pública la nota”: la hi fa ell; etc.)
Em sap greu (d’)enfadar-me (“jo m’enfado”)
Em vaig alegrar de constatar-ho (“jo ho vaig constatar”)
Em dol (de) tornar-ho a veure (“ho torno a veure”)

2) Si una d’aquestes frases verbals (verb d’emoció + infinitiu) introdueix al seu torn una oració subordinada, aquesta ja no ha d’anar en mode subjuntiu (si més no per raó del verb d’emoció), perquè ja no depèn directament d’aquest, sinó de l’infinitiu.

Exemples:

Em sap greu de dir-te que s’enfada de seguida
S’espanta de saber que el vénen a veure

4) Possibilitat o probabilitat

Mentre una acció només és possible, òbviament encara no té existència real. Per això totes les oracions principals el verb de les quals denota possibilitat (*ser possible, poder ser, etc.*) o impossibilitat (*ser impossible, no poder ser, etc.*) exigeixen que l’oració subordinada que introdueixen vagi en mode subjuntiu.

Exemples:

a) Possibilitat

És possible que es venguin la casa
És impossible que guanyin les eleccions
No pot ser que et creguis tota aquesta història
No podien imaginar que fos veritat

b) Probabilitat

Semblantment, la probabilitat també exigeix el mode subjuntiu en l'oració subordinada.

Exemples:

És probable que demà faci bon temps
(compareu-la amb: "probablement demà farà...")
Era probable que es fessin amics
(compareu-la amb: "probablement es faran amics")

3.2) SUBJUNTIU OPTATIU

És propi de l'oració subordinada quan el verb de l'oració principal denota:

- 1) Necessitat objectiva i verbs impersonals
- 2) Acció de voler o no voler
- 3) Finalitat o consecució

1) Necessitat objectiva i verbs impersonals

1.1) Necessitat objectiva

Quan l'oració principal expressa necessitat, el verb de la subordinada es posa en subjuntiu (la raó és que qualsevol cosa que es necessiti encara no té existència real i aquesta circumstància encaixa amb el mode de la irrealitat).

Exemples:

És precís que tot efecte tingui la seva causa
És necessari que ampliïn la plantilla de metges
Calia que redactessin l'informe aleshores mateix
És necessari que tornis demà
Necessito que tornis demà

1.2) Verbs impersonals

Les expressions impersonals també demanen que el verb que introdueixen vagi en mode subjuntiu.

Exemples:

Importa que la seva obra es conegui
No és correcte que te 'n vagis així
Serà útil que enquadernin tots els llibres

2) Acció de voler o no voler

Accions que expressen ordres, precs, permisos, consells, desigs, etc. o bé prohibicions, dissentiments, desautoritzacions, etc.

Quan el verb de l'oració principal té un d'aquests significats, el verb de la subordinada va en mode subjuntiu, el qual s'hi explica per l'obligat to subjectiu de qui profereix el missatge.

Exemples:

Li han ordenat que es presenti a l'oficina
Et demano que te 'n facis el càrrec
M'aconsellen que no desisteixi
Desitjo que hi vingut el meu germà

3) Finalitat o consecució

3.1) Oracions finals

Exemples:

Tradueix-ho perquè (per tal que/a fi que) tots ho comprenguin més bé
Li telefonaré perquè demà no se n'oblidi
T'ho explico perquè no en mengis
Van publicar el discurs a fi que arribés a tothom
Han ajornat la clausura de l'exposició per tal que puguin venir-hi més visitants

Nota: Compareu-les amb les corresponents causals, també amb "perquè" (ja que), les quals van sempre en indicatiu:

T'ho explico perquè estic nerviós
Van publicar el discurs perquè ja el tenien llest

3.2) Verbs com *alabar, obtenir, aconseguir, aprovar, criticar, censurar*, etc.

Exemples:

Van aconseguir que no es barallessin
Tothom criticarà que redueixin els serveis

Nota: Compareu-les amb la corresponent no subordinada o sense "que":

Tothom criticarà la reducció dels serveis

3.3) Usos del verb *esperar*

Aquest verb significa:

- 1) “deixar passar temps” o
- 2) “tenir esperança”

Emprat amb el primer significat, el verb de l'oració subordinada es posa en subjuntiu.

Amb el significat de “tenir esperança” s'ha d'utilitzar l'indicatiu (altrament, seria un castellanisme)

Exemples:

Esperen que surti la manifestació
Esperava que arribés el porter

Esperem que tot acabarà bé
Esperaven que els donarien les gràcies
Espero que parará de ploure

3.4) Usos del verb *confiar*

Igual que *esperar*, *confiar* és emprat amb dos matisos diferents (un d'objectiu, un altre de subjectiu). L'expressió formal es fa sempre per mitjà del model indicatiu (el primer matís, en present; el segon, en futur).

Exemples:

Confio que t'han tractat bé
Confio que t'hauran tractat bé

4) SUBJUNTIU A PARTIR DE LA FORMA SINTÀCTICA

4.1) Oracions subordinades substantives (normalment amb funció de CD)

4.1.1) QUE + verb

Vegeu exemples en l'apartat anterior

4.1.2) Casos específics

Particularitats dels verbs *creure*, *pensar* i *saber*: les frases que usen aquests tres verbs només utilitzen l'indicatiu, a no ser que tinguin l'adverbi de negació “no” (cas en què es fa precis el subjuntiu)

Exemples:

Crec que vindrà/ no crec que vingui

Penso que vindrà/ no penso que vingui
Sé que vindrà/ no sé que vingui

4.2) Oracions condicionals (*si, en cas que, mentre que, sols que, només que, posat que, amb que, mai que*)

Les condicionals, per definició pròpia, ja manquen de realitat.

N'hi ha de dos tipus: les que tenen la pròtasi (oració subordinada) en mode indicatiu i les que tenen la pròtasi en mode subjuntiu.

Les que tenen la pròtasi en mode indicatiu suggereixen una situació més pròxima a la realitat, menys incerta que les formulades en mode subjuntiu.

Exemples:

Si ho expliques així, s'enfadaran
Si ho expliquessis així, s'enfadarien

4.2.1) Correlacions temporals (vegeu l'Annex)

Oració subordinada	Oració principal
1) Present d'indicatiu	Futur
2) Pretèrit imperfecte de subjuntiu	Condiciona simple
3) Pretèrit plusquamperfecte de subjuntiu	Condiciona compost (en passat)
4) Pretèrit plusquamperfecte de subjuntiu	Condiciona simple (en present)

Exemples:

Si sortíssiu a les 6, podríeu agafar el tren de les 7
Si haguéssiu vingut, també hauríeu vist personatges famosos
Si no ve ningú, ens en tornarem a casa
Si tinguéssim una casa gran, sí que podríeu guardar-ho tot i no llençar res
Si no t'haguéssis estat tanta estona al sol, ara no tindries aquesta caparra
Si em toques les meves coses sense permís, t'ho trobaràs
Si t'entrenessis cada dia, obtindries més bons resultats
En cas que vingues aquí, nosaltres ja li diríem que te n'has anat
Només que s'hi hagués fixat una mica, hauria aprovat.

Observació:

En oracions condicionals introduïdes per la conjunció SI, el verb de l'oració subordinada pot ser en imperfecte de subjuntiu o d'indicatiu. El verb de l'oració principal, d'altra banda, ha de ser sempre condicional simple.

Tot i això, els gramàtics solen afirmar que l'imperfet d'indicatiu hi és més genuí que l'imperfet de subjuntiu.

Exemples.

Si plovia/si plugués, no hauríem de regar tant
Si arribés/arribava d'hora, podríem anar al cinema
Si algun dia plorava/plorés amb raó, jo l'escoltaria
Si estalviés/estalviava una mica, es podria comprar la roba que li agrada
Si et sobrava/sobrés cap número, m'hauries d'avisar

4.2.2) Tipus de pròtasi

4.2.2.1) Pròtasi en mode indicatiu

L'oració subordinada pot anar en qualsevol temps d'indicatiu (llevat dels futurs, els condicionals i el pretèrit anterior).

Pel que fa a l'apòdosi (oració principal) hi tenen cabuda semblantment tots els temps d'aquest mode (menys el pretèrit anterior).

Exemples:

Si invertiu (pres.), els beneficis augmentaran (o augmenten)
Si invertíeu (imp.), els beneficis augmentaven (o augmentarien)
Si vaau invertir (pret. perf.), els beneficis van augmentar (o han augmentat)
Si heu invertit (pret. Indef.), els beneficis augmenten (o augmentaran, o han augmentat, o hauran augmentat)
Si havíeu invertit (pret. Plusq.), els beneficis augmentaven (o augmentarien, o havien augmentat, o haurien augmentat)

4.2.2.2) Pròtasi en mode subjuntiu (“si”)

L'oració subordinada només hi pot anar en pretèrit imperfecte (per a expressar accions de present i de futur) i en plusquamperfecte (per a expressar accions de passat).

Pel que fa a l'apòdosi, hi trobem sistemàticament un temps condicional, simple (quan la subordinada és resolta en imperfecte) o compost (quan ho és en plusquamperfecte).

Exemples:

Si invertíssiu (pret. imp.: ara o l'any vinent), els beneficis augmentarien
Si haguéssiu invertit (pret. plusq.: l'any passat), els beneficis augmentarien (o haurien augmentat, o hagueren augmentat)

4.2.3) Condicionals especials

4.2.3.1) *Val més que callis que no que t'hi enfadis* (“si calles, no t'hi enfadaràs”)

4.2.3.2) Quan la pròtasi en mode subjuntiu afecta una conjunció condicional diferent de “si”, l’oració subordinada pot anar també en present de subjuntiu

Exemple:

Mentre/posat que siguis (/fossis) bon estudiant, et compraré(/compraria) regals

4.3) Oracions concessives (*encara que, per més que*)

Per malament que canti, sempre els distraurà
Encara que canti molt malament, sempre els distraurà
Per ric que fos, se'n devia ressentir
Per molt ric que fos, se'n devia ressentir
Encara que t'hi oposis, firmaré la carta
T'hi oposaràs, però firmaré la carta

Encara que plou, surto de casa (ara està plovent)
Encara que plogui, surto de casa (es parla de si plourà)
Malgrat que s'enfada amb mi, jo el defenso sempre (ara s'enfada amb mi)
Malgrat que s'enfadi amb mi, jo el defenso sempre (es parla de si s'enfada)

Observació (subjuntiu per aprecions subjectives)

Però pot passar també que s'utilitzi subjuntiu quan es tracta de casos reals (està plovent i s'enfada amb mi). Per què? Perquè en la ment del parlant s'ha descabdellat tot un raonament, l'única manifestació del qual és l'ús del subjuntiu. Si, en constatar que “plou”, em passen pel cap idees que em podrien dissuadir de “sortir” (com “estic refredat, i no em convé mullar-me”, “m'he posat el vestit bo i la pluja me'l malmetrà”, etc.), però jo les rebutjo perquè dins meu pesen més unes altres idees que s'oposen a aquelles (com “la reunió és important i hi he d'anar”, “tots m'hi esperen”, etc.), i decideixo “sortir”, de tot aquest debat interior només en queda l'ús del subjuntiu. Tenim, doncs, una acció real que no s'expressa en indicatiu, sinó en subjuntiu.

4.4) Oracions finals (*perquè, per tal que, a fi que*)

La subordinada va constantment en mode subjuntiu. Raons:

- 1) Mesurada des del verb principal, la subordinada es refereix a un temps posterior a aquell
- 2) L'acció hi és un objectiu encara no atès (justament es tracta que esdevingui realitat)
- 3) La intenció de fer quelcom sempre resta embolcallada amb un si és no és de desig

Exemples:

Tradueix-ho perquè tots ho compreguin més bé
Li telefonaré perquè demà no se n'oblidi
T'ho explico perquè no en mengis
Van publicar el discurs a fi que arribés a tothom
Han ajornat la clausura de l'exposició per tal que puguin venir-hi més visitants

Quan el subjecte de l'oració principal és al mateix temps subjecte de la final, el verb subordinat es posa en infinitiu precedit de les preposicions *per* o *per a*, sense tornar a mencionar el subjecte. En aquests casos ja no es tracta d'una oració composta, sinó d'una oració simple amb un infinitiu que hi exerceix la funció de complement indirecte.

Exemples:

Tots feien plans per a guanyar les eleccions
Tots feien plans per a una victòria electoral

Nota: La corresponent causal es posa sempre en indicatiu. A diferència d'allò que ocorria amb les finals (la subordinada era quelcom posterior, desconegut, desitjat, factors que duïen al subjuntiu), en els causals es tracta de donar raó d'una realitat ja existent, i, per tant, allò que n'ha provocat l'existència no ha d'ésser menys real: hi escau el mode indicatiu.

Oracions finals = *perquè* + subjuntiu
Oracions causals = *perquè* + indicatiu

Exemples:

Ho faig constar perquè entris a les nou del matí (final)
Ho faig constar perquè entres a les nou del matí (causal)

Excepció:

És cert que sempre se'ns pot retreure alguna oració causal resolta en subjuntiu. Nogensmenys, sempre es tractarà, indefectiblement, de subjuntiu no per raó de la causal, sinó per les exigències de forma de què hem parlat abans (per exemple, per la negació que s'hi interefereix).

Exemples:

Ho dic perquè tens raó, però algú podria entendre't malament
Ho dic, no perquè no tinguis raó, sinó perquè algú podria entendre't malament

- 4.5) Oracions subordinades temporals (*quan, aleshores que, llavors que, ara que, mentre, mentre que, sempre que, abans que, després que, des que, d'ençà que, fins que, així que, tan aviat com, tot seguit que, de seguida que, a penes*)**

4.5.1) Simultaneïtat

L'acció de la subordinada coincideix en el temps amb la de la principal.

4.5.1.1) Accions en el passat

No s'hi utilitza el subjuntiu.

Conjuncions principals: *quan, aleshores que, llavors que*

Exemples:

Quan vas firmar l'acta, tots et miràvem atents
Li ho vam dir aleshores que era president
Li ho vam dir llavors que era president

4.5.1.2) Accions en el present

No s'hi utilitza el subjuntiu.

Conjuncions principals: quan, ara que

Exemples:

Quan ell demana la paraula, tothom calla
Ara que hi penso, et torno el llibre

4.5.1.3) Accions en el futur

S'hi pot utilitzar el subjuntiu.

Conjuncions principals: quan

Quan la subordinada es refereix a un temps posterior a l'actual (o futur), el català té avui dues possibilitats morfològiques, aparentment de significat idèntic i, per tant, intercanviables: l'ús del futur o l'ús del mode subjuntiu (pel que fa a aquell: el futur simple o el futur compost, sempre, doncs, dins el mode indicatiu; quan a aquest: el present o el pretèrit perfet de subjuntiu).

De totes maneres, hi ha qui creu que les dues possibilitats morfològiques haurien anat canalitzant una diferència de significats: una expressió més segura de l'acció demanaria el futur, mentre la seva expressió més problemàtica es valdria del subjuntiu.

Exemples:

Quan et faran director (cosa que ja està decidida), vindrem a felicitar-te
Quan et facin director (si és que realment te'n fan), vindrem a felicitar-te
Quan hi hauré pensat a fons (com efectivament ho faré), decidiré
Quan hi hagi pensat a fons (si és que de debò hi penso), decidiré

De totes maneres, en les oracions subordinades temporals introduïdes per *abans que* només s'hi pot emprar el subjuntiu (el futur hi és incorrecte).

Exemple:

*Escriu-li la carta, **abans que** ell et **telefoni** (i no telefonarà)*

4.5.1.4) Accions duradores

No s'hi pot utilitzar el subjuntiu.

Conjuncions principals: mentre, mentre que

Exemples:

Mentre que ell és al camp, ella guarda el bestiar

4.5.1.5) Accions reiteratives (en qualsevol temps)

No s'hi pot utilitzar el subjuntiu.

Conjuncions principals: sempre que

Exemples:

Sempre que es troben recorden els anys de l'escola

4.5.2) Anterioritat

S'hi utilitza el subjuntiu.

L'oració principal expressa una acció que té lloc abans de la del verb subordinat.

Conjunció principal: abans que.

Exemples:

Escriu-li la carta, abans que ell no et telefoni

4.5.3) Posterioritat

No s'hi pot utilitzar el subjuntiu.

L'oració principal expressa una acció que té lloc després de la del verb subordinat.

Conjunció principal: després que

Exemples:

Després que s'hauran posat d'acord, faran un comunicat

4.5.4) Inici de l'acció principal

No s'hi utilitza el subjuntiu.

L'acció del verb subordinat, anterior a la de l'oració principal, ens indica: 1) el moment que aquesta comença (o va començar) de realitzar-se i 2) que els efectes de la primera perduren en ésser formulada l'oració principal.

Conjunció principal: des que, d'ençà que
Exemples:

Des que es van casar viuen en aquest carrer
D'ençà que es van casar viuen en aquest carrer

4.5.5) Terme de l'acció principal

S'hi pot utilitzar el subjuntiu.

L'acció del verb subordinat, posterior a la de l'oració principal, ens indica: 1) el moment que aquesta acaba (o va acabar) de realitzar-se, i 2) que els efectes de la segona expiren en ésser formulada l'oració subordinada.

Conjunció principal: Fins que

Exemples:

Van viure en aquest carrer fins que ella es va morir
Ens agradaria viure aquí fins que tinguéssim cent anys.

4.5.6) Successió immediata

S'hi pot utilitzar el subjuntiu.

S'anomena així la situació que es produeix quan les dues accions són simultànies en la realitat, però el sentit comú ens fa veure que en bona lògica la de l'oració subordinada és anterior a la de la principal, per tal com aquest suposa aquella.

Conjunció principal: quan, així que, tan aviat com, tot seguit que (i de seguida que), a penes)

Exemples:

Quan parlava, tothom l'escoltava amb atenció
Així que parlava, tothom l'escoltava amb atenció/ Així que parli, tothom m'escoltarà
Tan aviat com toca el timbre, els nens surten al pati
A penes acabarem de dinar, que prosseguirem el viatge

4.6) Oracions modals (com)

Anomenem modals les oracions subordinades que, en una oració simple, tindrien la funció d'un adverb de manera.

4.6.1) Manera de l'acció principal, entesa en el seu sentit més general i més neutre: com

Ho van fer com els ho havien demanat

4.6.2) Presència d'un matís de dubte en l'expressió de la manera de l'acció principal: com si

S'hi utilitza el subjuntiu.

Parlen com si ho sabessin tot

4.6.3) Presència d'un matis de dependència en l'expressió de la manera de l'acció principal: segons (que) i segons (com)

S'hi utilitza el subjuntiu.

Segons que el director ho autoritzi o no, farem la sessió a la sala o a l'aire lliure
Segons com interpretis aquest document, tots dos textos poden ésser del mateix autor

4.7) Oracions volitives (actes de voluntat)

Les oracions volitives es refereixen a accions o situacions que no existeixen en la realitat. Això explica que el subjuntiu hi sigui el mode verbal típic (específicament, de les optatives).

4.7.1) Optatives (que expressen desig)

Principals conjuncions:

Tant de bo...!

Així...!

Que...!

Qui...!

Si...!

4.7.1.1) Temps simples

1a Tant de bo que superi l'examen!

1b Tant de bo que superés l'examen!

Que Déu t'escolti! ("desitjo que...")

Així sigui!

Qui pogués cantar tan delicadament!

Si fessin les paus!

Nota: Amb la variació dels temps gramaticals, hom cerca d'expressar-hi el caràcter més probable (en present: 1a) o més hipotètic (en imperfet: 1b) de la consecució del desig.

4.7.1.2) Temps compostos

Quan utilitzem les oracions optatives en un temps compost de subjuntiu (perfet o plusquamperfet), els temps es refereixen, pel fet de ser compostos, a accions ja acabades.

Exemples:

1a Tant de bo (que) hagin aprovat el reglament

1b Tant de bo (que) haguessin aprovat el reglament

L'exemple *1a* al·ludeix a un moment molt pròxim a l'aprovació del reglament; amb *1b*, en canvi, constatem que el reglament no fou aprovat al moment que era d'esperar, moment que veiem ja llunyà.

4.7.2) Exhortatives (que expressen un prec o una ordre)

L'imperatiu negatiu s'expressa en subjuntiu.

Exemples:

No vinguis!
No ho facis!

5) USOS DELS TEMPS DE SUBJUNTIU

- 5.1) PRESENT
- 5.2) PRETÈRIT IMPERFET
- 5.3) PRETÈRIT PERFET
- 5.4) PRETÈRIT PLUSQUAMPERFET

5.1) PRESENT

1) Valor fonamental

El valor fonamental del present de subjuntiu és l'expressió d'accions irrealis (possibles o desitjades) que, si fossin reals, trobarien expressió congruent en present o en futur d'indicatiu.

Exemples:

- 1a *No crec que ho endevini* (endevina ara/endevinarà demà)
- 1b *Crec que ho endevina* ("ara ho està endevinant")
- 1c *Crec que ho endevinarà* ("demà ho endevinarà")

- 2a *Pretenc (o pretendré) que col.labori* (col.labora ara/col.laborarà demà)
- 2b *Pretenia (o vaig pretendre) que col.laborés*
- 2c *He pretès que col.labori (o que col.laborés)*

Nota: Els verbs *creure, pensar i saber* només utilitzen subjuntiu amb l'adverbi de negació **NO** (vegeu punt 4.1.2).

2) Imperatiu negatiu

El present de subjuntiu reemplaça l'imperatiu en les oracions negatives (vegeu punt 4.7.2).

Exemples:

Vine!// No vinguis!

5.2) PRETÈRIT IMPERFET

1) Valor fonamental

Expressa accions (passades, presents o futures, vistes des de l'òptica del temps del verb principal del quan depenen), mentre l'aspecte duratiu s'hi imposi.

Exemples:

Li vaig demanar que estudiés el tema
Li demano (d')estudiar el tema
Vollem que ho redactés el president
Ho redacta el president (present)
Sorprenia que s'expressés com un home gran
S'expressava com un home gran (imperfet)
Convenia que retiréssiu la proposta
Ja la vau retirar (pretèrit perfet)
Desitjàvem que demà fes bon temps
(tot fa preveure que) demà farà bon temps (futur)
No sabia que el seu paper fos el decisiu
El seu paper seria el decisiu (condicional simple)
Li van manar que prenguéssiu precaucions
Li van manar: "pren precaucions!" (imperatiu)

2) Intersubstituïbilitat imperfet/present de subjuntiu

Atès que l'imperfet pot correspondre a qualsevol matís temporal, no és rar que, a l'hora d'expressar accions presents i futures, siguin intersubstituïbles l'imperfet i el present de subjuntiu.

Exemples:

Tant de bo que se'n surtin!/sortissin!
Així t'estimbis, lladre!/t'estimbessis, lladre!

5.3) PRETÈRIT PERFET

1) Valor fonamental

El pretèrit perfet de subjuntiu expressa accions anteriors i ja acabades respecte al verb principal que obliga a emprar el subjuntiu a l'oració.

Expressa accions tant passades com futures.

Exemples:

Lamento que ell ho hagi fet molt malament
Crec que ell ho ha fet molt malament

Crec que ell ho haurà fet molt malament

2) Intersubstituïbilitat pretèrit/present/imperfet de subjuntiu

2.1) Amb el present de subjuntiu

Quan el verb dependent es refereix a una situació futura, hom es val sovint del present, com si les accions fossin simultànies, en lloc del perfet (que seria el temps més apropiat, per raó del seu sentit d'anterioritat)

Exemples:

Cal que ens envii el títol del discurs per a redactar les invitacions

Cal que ens hagi enviat el títol del discurs per a redactar les invitacions

2.2) Amb l'imperfet de subjuntiu

Quan el verb dependent es refereix a una situació passada, hi ha qui recorre a l'imperfet, com si les accions fossin simultànies, en comptes del perfet (que seria el temps escaient, perquè marca l'anterioritat).

Exemples:

No crec que parlés de tu en aquests termes

No crec que hagi parlat de tu en aquests termes

5.4) PRETÈRIT PLUSQUAMPERFET

1) Valor fonamental

Expressa, en el verb dependent, accions acabades i anteriors a les que indica el verb principal que justifica el subjuntiu d'aquell.

El plusquamperfet expressa les esmentades anterioritat i perfecció de l'acció en el passat o futur.

Exemples:

Lamentava que ell ho hagués fet malament

Creia que ell ho havia fet malament (ja ahir jo creia que ell ho havia fet malament –abans d'ahir)

Creia que ell ho hauria fet malament (abans d'ahir- jo creia que ell ho hauria fet malament –ahir)

(III) ANNEX

1) CORRELACIONS VERBALS EN ORACIONS COMPOSTES

Consecutio temporum

Amb aquesta expressió llatina es designa la relació que existeix entre els temps d'una oració subordinada en subjuntiu i els de la seva corresponent principal. Obeeix en llatí a les següents regles:

- 1) Present o futur en la principal exigeix present o pretèrit en la condicional
- 2) Temps passat en la principal exigeix imperfet o plusquamperfet en la subordinada

Per això mateix, en una oració composta, el temps verbal que apareix en la primera part n'exigeix un altre de determinat en la segona part.

Correlació de temps en oracions amb valor de complement directe

L'ús de les formes verbals de l'oració subordinada depèn en cada cas de la formulació del verb de l'oració principal (d'acord amb la *consecutio temporum* de la gramàtica clàssica).

1) Verb dependent en indicatiu

L'elecció del temps és lliure, dins el mode indicatiu, sigui quin sigui el temps de l'oració principal:

	penso		diu	
	pensava		deia	
	vaig pensar		va dir	
	he pensat		ha dit	
jo	havia pensat	que ell	havia dit	la veritat
	pensaré		dirà	
	hauré pensat		haurà dit	
	pensaria		diria	
	hauria pensat		hauria dit	

Nota: Els verbs sensitius (veure, mirar, sentir, escoltar, etc.), usats en l'oració principal, exigeixen per al verb de la subordinada el mateix temps que ells duen a la principal, per raó de la coexistència temporal a què obliga llur naturalesa de verbs de percepció.

Exemples:

Veig que s'acosten
Veia que s'acostaven
Etc

Nota: El futur en castellà pot indicar probabilitat. Per tant, si tenim conjunció dubitativa en aquesta llengua forçosament s'ha d'utilitzar el subjuntiu, però no en català, ja que el futur mai no hi té valor dubitatiu.

Si no van en el mateix temps, això vol dir que el verb sensitiu no és emprat en el seu sentit propi.

Exemple:

Veig ("m'adono") que m'enganyaven
Etc.

2) Verb dependent en subjuntiu

2.1) Verb principal en present o futur: El subordinat pot anar en qualsevol temps de subjuntiu

2.2) Verb principal en passat: El subordinat ha d'anar així mateix en passat (en imperfet, en plusquamperfet o en un pretèrit perifràstic equivalent):

jo	no penso no pensaré	que ell	digui digués hagi dit hagués dit vagi dir	la veritat
jo	no pensava no vaig pensar no he pensat no havia pensat	que ell	digués hagués dit vagi dir	la veritat

Nota: Els verbs de les oracions exhortatives (que expressen un prec o una ordre), que exigeixen subjuntiu a la subordinada, també exigeixen que la subordinada substantiva expressi un temps posterior al que ells mateixos expressen, ja que no es pot concebre cap ordre, prec o prohibició aplicat a accions ja acabades en el moment de formular-se'n l'ordre, el prec o la prohibició. Altrament dit: els verbs de les accions volitives (amb el sentit que quelcom es faci o deixi de fer-se) són forçosament anteriors a la subordinada que fa de complement directe: en *t'ordeno que firmis* l'acció de "firmar" és posterior a la de "ordenar" (si no, ja no caldria "ordenar-ho"); semblantment: en *et vaig ordenar que firmessis*, primer "jo vaig ordenar" i després, en tot cas, "tu vas firmar"; en canvi, no podríem dir: *t'ordeno que firmessis*, ni *et vaig ordenar que haguessis firmat*, per les raons dites.

2) COMPARACIÓ AMB EL CASTELLÀ

Els usos del subjuntiu en català són igual que en castellà, sols que en llengua catalana no s'expressen en subjuntiu les oracions independents de dubte:

<i>Quizá venga</i>	<i>Potser vindrà (compareu-la amb "pot ser que vingui")</i>
<i>Tal vez no nos escriba</i>	<i>Tal vegada no ens escriurà</i>
<i>Acaso fuese/hubiese sido mejor</i>	<i>Tal vegada seria/hauria estat millor</i>